

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 321b-322a

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχευε, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲντήν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἧπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμοὺς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Με βάση το αρχαίο διδαγμένο κείμενο να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της **Στήλης Α** με τις λέξεις της **Στήλης Β** τεκμηριώνοντας την επιλογή σας με αναφορές από το κείμενο. Δύο στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν.

A	B
1. Προμηθεῖας	α. Πολιτική τέχνη
2. Επιμηθεῖας	β. Γλώσσα
3. Ἀνθρώπινο γένος	γ. Ἀρετή
4. Δίας	δ. Τιμωρία ἀπὸ θεοῦς
5. Ἀθηνᾶ	ε. Τεχνικὲς γνώσεις
	ζ. Πλοῦτος

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο της φράσης «*τήν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί*».

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σοφοκλῆς, Ἀντιγόνη, στ. 332-364

Ο Σοφοκλής (496-406 π.Χ.) στο Α΄ Στάσιμο της Ἀντιγόνης (442 π.Χ.) βάζει τον χορό, θαμπωμένο από την τόλμη των άγνωστων που έθαψαν παράνομα τον Πολυνείκη, να τραγουδήσει έναν ύμνο για το θαύμα της ανθρώπινης δύναμης και επινοητικότητας, περιγράφοντας την πρόοδο του πολιτισμού.

ΧΟΡΟΣ

Πολλά γεννούν το δέος· (332)

το μέγα δέος ο άνθρωπος γεννά.

περνά τον αφρισμένο πόντο

με τις φουρτούνες του νοτιά,

στη μέση σκάβει το βαθύ

και φουσκωμένο κύμα·

και την υπέρτατη θεά, τη Γη,

την άφθαρτη παιδεύει την ακάματη

οργώνοντας με τα καματερά

χρόνο το χρόνο φιδοσέροντας τ' αλέτρι. (340)

Και των αστόχαστων πτηνών

τις φυλές κυνηγά με τα βρόχια,

των αγρίων θηρίων τα έθνη,

των βυθών την υδρόβια φύτρα

με δίχτυα πλεγμένα στριφτά,

ο τετραπέρατος· τ' αγρίμι της βουνοκορφής

δαμάζει με τεχνάσματα· φορεί

στων αλόγων την πλούσια χαίτη ζυγό (350)

και στον ταύρο, που βαρβάτος βοσκάει στα όρη.

Ένας τον άλλο δίδαξε λαλιά,

τη σκέψη, σαν το πνεύμα των ανέμων,

την όρεξη να ζει σε πολιτείες·
πώς να γλιτώνει το χαλάζι μες στ' αγιάζι,
την άγρια δαρτή βροχή μέσα στον κάμπο,
ο πολυμήχανος· αμήχανος δε θ' αντικρύσει. (360)

Μτφρ. Κ.Χ. Μύρης

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές έχει η κατάσταση του ανθρώπου, όπως την περιγράφει ο Σοφοκλής στο Α' Στάσιμο της Άντιγόνης, σε σχέση με την περιγραφή του Πρωταγόρα;

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Στη διάρκεια της κράτησής του ο Σωκράτης αντιστάθηκε στις προσπάθειες των φίλων του να τον πείσουν να αποδράσει.
2. Ο Πλάτων συνέχισε να ασχολείται με την τραγική ποίηση μετά τη γνωριμία του με τον Σωκράτη.
3. Για τον Αισχύλο ο Επιμηθέας είναι μεγάλος ευεργέτης της ανθρωπότητας.
4. Ο πατέρας του Αριστοτέλη λεγόταν Νικόμαχος και ήταν στρατηγός στην αυλή του Φιλίππου.
5. Η διδασκαλία και οι ιδέες του Αριστοτέλη στην Ακαδημία τον έφεραν συχνά αντιμέτωπο και με άλλους συναδέλφους του και με τον ίδιο τον Πλάτωνα.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **έλαθεν, φῶς, πυρί, τέχνην, θεοῦ.**

Μονάδες 10